

Kontrole graniczne a prawa podstawowe na lądowych granicach zewnętrznych

**EDYCJA
KIESZONKOWA**

Niniejsze wskazówki prezentują **10 nakazów i zakazów** skupiających się na pięciu głównych obszarach:

- poszanowanie **godności** wszystkich osób;
- rozpoznawanie **osób wymagających szczególnego traktowania** i kierowanie ich do właściwych organów;
- poszanowanie **podstawy prawnej, zasady konieczności i proporcjonalności** w trakcie użycia **siły**;
- stosowanie **środków zabezpieczających podczas przetrzymywania osób** na granicach;
- poszanowanie proceduralnych środków zabezpieczających oraz **ochrona danych osobowych**.

Żadna z niniejszych wskazówek nie ogranicza ani nie wpływa w negatywny sposób na obowiązujące standardy i środki zabezpieczające w zakresie praw podstawowych.

Niniejsze wskazówki są skierowane do personelu zarządzającego granicami w państwach członkowskich UE pracującego na poziomie operacyjnym. Mają pomóc mu wdrażać w codziennej pracy środki zabezpieczające prawa podstawowe, przewidziane w kodeksie granicznym Schengen (rozporządzenie (UE) 2016/399) oraz w powiązanych aktach prawa UE.

1

TRAKTUJ WSZYSTKIE OSOBY Z GODNOŚCIĄ, W SPOSÓB PROFESJONALNY I Z SZACUNKIEM

+ 1.1.

Zapoznaj się z podstawowymi wyrażeniami

w językach najczęściej używanych przez osoby próbujące przekroczyć lub przekraczające granicę lądową.

+ 1.2.

Wykorzystuj łatwe do zrozumienia narzędzia komunikacji

(ulotki, plakaty, narzędzia informatyczne) do informowania podróżnych o charakterze i celu odprawy granicznej.

+ 1.3.

Umieść

w widocznych miejscach **informacje o sposobie składania skarg** oraz formularze skargi, w tym wersje dla dzieci.

+ 1.4.

Na pytania odpowiadaj

w rzeczowy i uprzejmy sposób.

+ 1.5.

Osobom potrzebującym pilnej opieki zdrowotnej udziel pierwszej pomocy i skieruj je do odpowiednich służb medycznych.

Zapoznaj się z odpowiednimi częściami **Międzynarodowych przepisów zdrowotnych WHO** mającymi zastosowanie na granicach (część IV). Używaj sprzętu ochronnego dla personelu oraz poznawaj na bieżąco odpowiednie zalecenia dotyczące zdrowia publicznego.

+ 1.6.

Bądź wyczulony(-a)

na wiek, płeć i kulturę danej osoby.

+ 1.7.

Ograniczaj ingerencję w prywatność osób -

na przykład przy sprawdzaniu rzeczy osobistych - do zakresu niezbędnego i proporcjonalnego do celu i charakteru kontroli granicznej.

+ 1.8.

Zwracaj szczególną uwagę na osoby wymagające specjalnego traktowania.

Dopasuj swoje zachowanie w kontaktach z osobami mogącymi zgłaszać specjalne potrzeby (np. dziećmi, ofiarami handlu ludźmi lub innych przestępstw z użyciem przemocy, kobietami w ciąży, osobami chorymi, osobami niepełnosprawnymi itp.). Miej na uwadze, że niektóre osoby mogą mieć za sobą traumatyczne przeżycia. W razie wątpliwości korzystaj z narzędzia EASO do rozpoznawania osób ze specjalnymi potrzebami.

+ 1.9.

Informuj osoby umieszczane w miejscach przetrzymywania w punktach wjazdu lub komisariatach policji o ich prawach i procedurach mających do nich zastosowanie.

Należy to robić bezzwłocznie, ustnie i pisemnie, w znanym im języku. Starannie zapoznaj się z **Notą informacyjną nt. pozbawienia wolności w związku z imigracją** opracowaną przez Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom (CPT), aby poznać środki zabezpieczające i istotne warunki do spełnienia.

+ 1.10.

O ile to możliwe, należy pracować w mieszanych zmianach kobieco-męskich,

co sprzyja podejściu uwzględniającemu aspekt płci.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 1 karty; motyw 7, art. 2 ust. 21 i art. 7 kodeksu granicznego Schengen; art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej; motyw 3 dyrektywy w sprawie zwalczania handlu ludźmi; art. 15–17 dyrektywy powrotowej; s. 14, 16–17 i pkt 5.6 (kontrolę dotyczące dzieci) oraz załącznik VII.6 (przepisy specjalne) podręcznika Schengen; art. 5 ust. 1 lit. f) i art. 5 ust. 2 EKPC; standardy CPT w zakresie pozbawienia wolności w związku z imigracją; część IV Międzynarodowych przepisów zdrowotnych WHO; wyrok TSUE w sprawie Zakaria (C-23/12) z 17 stycznia 2013 r.; orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie pozbawienia wolności*

2

NIE UŻYWAJ SIŁY I NIE KONFISKUJ MIENIA, O ILE NIE JEST TO KONIECZNE, PROPORCJONALNE I UZASADNIONE ZGODNIE Z PRAWEM KRAJOWYM, UNIJNYM I MIĘDZYNARODOWYM NA POTRZEBY OSIĄGNIĘCIA CELU ZGODNEGO Z PRAWEM

+ 2.1.

Miej świadomość, że użycie siły może mieć różne formy.

Należą do nich użycie rąk i ciała; użycie narzędzi przymusu; użycie broni, w tym broni palnej; oraz użycie wyszkolonych psów i sprzętu.

+ 2.2.

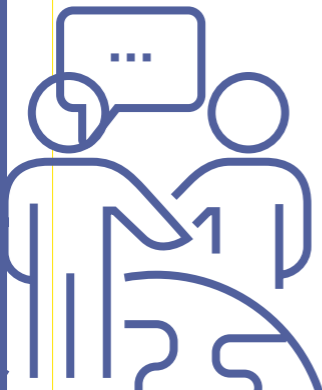
Dołóż wszelkich starań, aby najpierw rozwiązać sytuację bez użycia siły,

w tym przez perswazję, negocjacje bądź mediację.

+ 2.3.

Podjmij wszelkie konieczne kroki,

aby zminimalizować ryzyko urazu lub uszczerbku.

+ 2.4.

Przestrzegaj przepisów dotyczących użycia siły i broni, zwłaszcza zasad konieczności, proporcjonalności i ostrożności.

Starannie zapoznaj się ze wskazówkami dotyczącymi użycia określonych rodzajów broni i wyposażenia zawartymi w załączniku V do rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (rozporządzenie (UE) 2019/1896) dotyczącym zasad użycia siły przez członków personelu statutowego Frontex.

+ 2.5.

Osoby chcące złożyć skargę poinformuj o tym, jak to zrobić.

Otrzymane skargi należy rejestrować zgodnie z ustaloną procedurą.

+ 2.6.

Prowadź dokumentację wszystkich przypadków użycia siły i wszystkich skonfiskowanych przedmiotów, z opisem powodu i podstawy prawnej ich konfiskaty

(np. jako dowody w postępowaniu karnym, jako przedmioty niebezpieczne lub z innych powodów), a także dalszego z nimi postępowania.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 3–4 i 17 karty; załącznik II (rejestracja informacji) do kodeksu granicznego Schengen; załącznik V do rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej (formalnie mający zastosowanie wyłącznie do członków personelu statutowego Frontex); art. 2–3 EKPC i art. 1 protokołu nr 1 do EKPC; orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie art. 2–3 i 8; podstawowe zasady Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) w sprawie stosowania przymusu i broni palnej przez funkcjonariuszy organów ścigania; Kodeks postępowania ONZ dla funkcjonariuszy organów ścigania*

3

ZWRACAJ UWAGĘ NA ZAGROŻENIA W ZAKRESIE PRAW PODSTAWOWYCH PODCZAS WSPÓŁPRACY Z SĄSIADUJĄCYMI PAŃSTWAMI TRZECIMI

+ 3.1.

Miej świadomość, że istnieją ściśle ograniczenia w zakresie wymiany danych osobowych z państwami trzecimi.

Przed ich udostępnieniem należy sprawdzić, czy zostały wypełnione wszystkie przepisy prawne UE i wymogi w zakresie ochrony uchodźców określone w polityce ochrony danych.

+ 3.2.

Dowiedz się,

jak organy sąsiadujących państw trzecich traktują osoby zatrzymywane przez siebie w pobliżu zewnętrznej granicy UE.

+ 3.3.

Jeśli odpowiadasz za przekazywanie informacji operacyjnych sąsiadującym państwom trzecim,

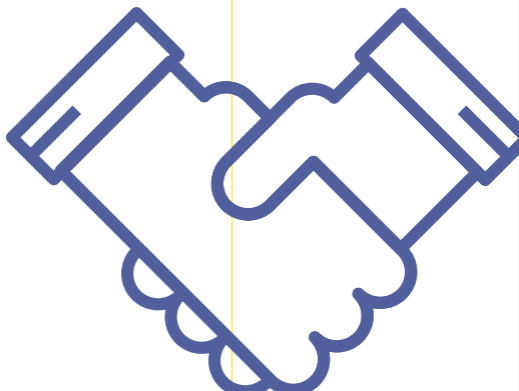
przed zwróceniem się do nich o zatrzymanie osób próbujących przekroczyć zewnętrzną granicę UE poza przejściem granicznym upewnij się, że osoby te po zatrzymaniu nie będą poddane niewłaściwemu traktowaniu, prześladowaniu lub innej formie poważnego uszczerbku.

+ 3.4.

Jeśli granica jest zabezpieczona ogrodzeniem,

obywatelom państw trzecich docierającym do ogrodzenia i chcącym ubiegać się o azyl należy wskazać, jak mogą dotrzeć do miejsca, w którym mogą faktycznie wystąpić o azyl w bezpieczny sposób. Można też rozważyć wykorzystanie znaków pisemnych.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 4 i 18 karty; art. 3–4 i 13 kodeksu granicznego Schengen, interpretowane łącznie; orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie N.T. i N.D. przeciwko Hiszpanii z dnia 13 lutego 2020 r.*

4

ROZPOZNAWAJ OSOBY UBIEGAJĄCE SIĘ O AZYL ORAZ CHROŃ JE PRZED ZAWRACANIEM NA GRANICY (REFOULEMENT)

+ 4.1.

Jeśli obywatele państw trzecich wyrażają obawę lub czują zagrożenie, że po powrocie doznają poważnego uszczerbku lub prześladowania,

należy to traktować jako chęć ubiegania się o ochronę międzynarodową.

+ 4.2.

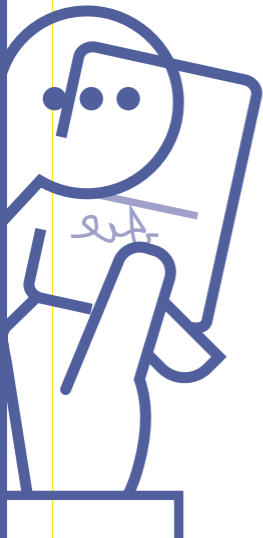
Pamiętaj, że każda osoba może potrzebować ochrony międzynarodowej, niezależnie od narodowości, wieku bądź wyglądu.

Ustalenie, czy obywatel państwa trzeciego potrzebuje azylu, nie należy do twoich zadań.

+ 4.3.

Aktywnie szukaj oznak wskazujących, że obywatel państwa trzeciego może chcieć ubiegać się o azyl,

zgodnie z opisem zawartym w praktycznych narzędziach dla funkcjonariuszy pierwszego kontaktu opracowanych wspólnie przez Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu i Frontex „Dostęp do procedury azylowej”. Należy zwracać uwagę, kim jest dana osoba i co mówi, a także co obserwujesz. Należy mieć przy sobie kieszonkową książeczkę dostępną w ramach tego narzędzia.

+ 4.4.

Po rozpoznaniu, że dany obywatel państwa trzeciego zamierza ubiegać się o ochronę międzynarodową, przekaż informacje dotyczące sposobu ubiegania się o azyl

w języku, który jest rozumiały dla tej osoby lub w przypadku którego można racjonalnie założyć, że jest rozumiały. Korzystaj z piktogramów, zwłaszcza dla dzieci.

+ 4.5.

Jeśli obywatel państwa trzeciego wyraża chęć ubiegania się o azyl,

skieruj go do organów odpowiedzialnych za rejestrację wniosków lub, jeśli to należy do Twoich zadań, zarejestruj wniosek z zachowaniem pełnej poufności.

+ 4.6.

Nie odsyłaj z powrotem obywateli państw trzecich, którzy wyrazili chęć ubiegania się o azyl.

Rozpoznaj wszelkie specjalne potrzeby i odeślij daną osobę do podmiotów, które udzielają wsparcia.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 18-19 karty; **Konwencja genewska dotycząca statusu uchodźców z 1951 r.**; art. 3-4 kodeksu granicznego Schengen; art. 6-8 dyrektywy w sprawie procedur azylowych; art. 2 lit. d) i f) dyrektywy w sprawie kwalifikowania; część druga pkt 12.1 i 12.2 (osoby ubiegające się o azyl) **podręcznika Schengen**; orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie M.A. i inni przeciwko Litwie z dnia 11 grudnia 2018 r.*

5 CHROŃ OFIARY PRZESTĘPSTW

+ 5.1.

Zapoznaj się ze wskaźnikami ryzyka

dotyczącymi handlu ludźmi i regularnie aktualizuj swoją wiedzę.

+ 5.2.

W przypadku oznak handlu ludźmi należy podjąć natychmiastowe kroki w celu ochrony domniemanych ofiar

i oddzielenia ich od osoby podejrzanej o handel. Miej świadomość, że ofiary handlu ludźmi również mogą występować o azyl.

+ 5.3.

Skieruj domniemane ofiary handlu ludźmi do służb pomocy i wsparcia.

Pomoc i wsparcie nie mogą zależeć od gotowości ofiary do współpracy z wymiarem sprawiedliwości.

+ 5.4.

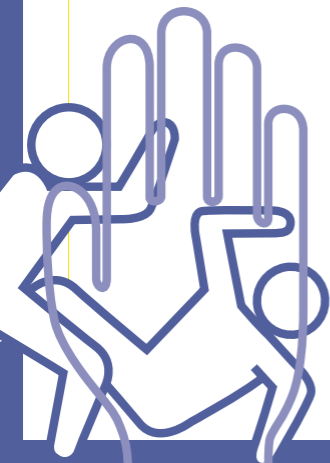
Zwracaj uwagę na ofiary innych przestępstw z użyciem siły, w tym przemocy ze względu na płeć.

Udzielaj pomocy i wsparcia ofiarom we współpracy z odpowiednimi organizacjami wsparcia.

+ 5.5.

Zachowaj wszelkie dowody przestępstwa.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 5 karty; motyw 6 i art. 16 kodeksu granicznego Schengen; art. 3 ust. 1 lit. a) i art. 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej; art. 11 dyrektywy w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi; rozdziały IV i VII konwencji stambulskiej Rady Europy; protokół ONZ dotyczący przeciwdziałania przemytowi*

6

CHROŃ DZIECI NARAŻONE NA NADUŻYCIA I PRZEMOC

+ 6.1.

Zapoznaj się z wymogami dotyczącymi wyjazdów i wjazdów z/do danego kraju

(np. w zakresie zgody rodziców lub oświadczenia z mocą przysięgi), a także z podstawowymi koncepcjami ochrony dziecka.

+ 6.2.

Informuj dzieci o ich prawach i odnośnych procedurach w sposób im przyjazny.

Na pierwszym miejscu stawiaj nadrzędny interes dziecka.

+ 6.3.

Wykorzystuj wskazówki zamieszczone w podręczniku VEGA opracowanym przez Frontex

do rozpoznawania i wspierania dzieci zagrożonych.

+ 6.4.

Sprawdzaj, czy osoby towarzyszące dziecku sprawują nad nim opiekę rodzicielską,

zwłaszcza w przypadku gdy dziecku towarzyszy tylko jedna osoba dorosła i istnieją poważne podstawy, by podejrzewać, że dziecko mogło zostać zabrane od rodzica(-ów) niezgodnie z prawem. Obserwuj i zgłaszaj wszelkie nietypowe zachowania, w tym fizyczne i emocjonalne sygnały, dziecka lub towarzyszących mu osób dorosłych.

+ 6.5.

Przy zatrzymaniu obywateli państw trzecich przekraczających lub próbujących przekroczyć granicę w nieprawidłowy sposób nie rozdzielaj rodzin,

z wyjątkiem sytuacji, gdy jest to bezwzględnie konieczne i proporcjonalne w celu ochrony członków rodziny bądź wymagane w konkretnym przypadku na potrzeby dochodzenia.

+ 6.6.

Zauważaj i aktywnie identyfikuj dzieci podróżujące samodzielnie.

Sprawdź w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), czy zgłoszono zaginięcie danego dziecka.

+ 6.7.

Jeśli po kontroli drugiej linii nadal istnieją wątpliwości dotyczące dobrostanu dziecka pod opieką lub bez opieki,

skontaktuj się z odpowiedzialnym organem opieki lub ochrony dziecka, do którego należy odesłać dziecko.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 24 karty; motyw 36 i art. 4 (ogólna klauzula zabezpieczająca prawa podstawowe), art. 20 ust. 1 oraz załącznik VII pkt 6.2 i 6.5 (specjalne przepisy dotyczące dzieci) kodeksu granicznego Schengen; art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej; część druga pkt 5.6.3 (odprawy graniczne dotyczące dzieci) podręcznika Schengen*

7

PRZESTRZEGAJ PROCEDURALNYCH WYMOGÓW I ŚRODKÓW ZABEZPIELAJĄCYCH

+ 7.1.

Wszystkich podróży skierowanych do kontroli drugiej linii oraz osoby zatrzymane podczas nadzorowania granicy informuj o charakterze kontroli w sposób profesjonalny, przyjazny i uprzejmy.

Używaj przy tym języka, który jest zrozumiały dla tych osób lub w przypadku którego można racjonalnie założyć, że jest zrozumiały. W przypadku kontroli drugiej linii należy podać osobie w niej uczestniczącej imię i nazwisko bądź numer służbowy funkcjonariuszy straży granicznej.

+ 7.2.

Dopilnuj, aby wskutek odprawy granicznej osoby mające unijne prawo do swobodnego przemieszczania się nie były pozbawione możliwości

powrotu do kraju pochodzenia lub pobytu.

+ 7.3.

Jeśli odmawiasz wjazdu na przejściu granicznym,

wydaj uzasadnioną decyzję pisemną przy użyciu standardowego formularza Schengen, z podaniem dokładnych – faktycznych i prawnych – powodów odmowy.

+ 7.4.

Dopilnuj, aby obywatel państwa trzeciego, któremu odmówiono wjazdu, potwierdził otrzymanie formularza,

mianowicie przez jego podpisanie. Zapoznaj się z wszelkimi uwagami, które ta osoba dodaje w formularzu, i w razie konieczności podejmij działania w związku z nimi.

+ 7.5.

Wręcz tej osobie kopię wypełnionego standardowego formularza

i upewnij się, że rozumie ona treść formularza. W razie potrzeby korzystaj z pomocy wykwalifikowanego tłumacza ustnego. Wyjaśnij wszelkie wątpliwości zgłaszane przez tę osobę.

+ 7.6.

Wszystkich obywateli państw trzecich, którym odmówiono wjazdu, informuj o procedurach odwoławczych.

Należy to czynić ustnie i przy użyciu standardowego formularza.

+ 7.7.

Wręczaj pisemną listę punktów kontaktowych mogących przekazać informacje o osobach zawodowo zajmujących się udzielaniem pomocy prawnej.

Listę taką należy umieścić w widocznych miejscach na przejściu granicznym.

+ 7.8.

Jeśli w ramach odwołania stwierdzone zostanie, że odmowa wjazdu była bezpodstawna, należy skorygować unieważniony stempel wjazdowy

oraz dokonać wszelkich innych niezbędnych unieważnień i korekt.

+ 7.9.

Każdą odmowę wjazdu zapisz w rejestrze, z podaniem powodów odmowy wjazdu.

+ 7.10.

Podczas zatrzymania osób bez dokumentów w trakcie nadzorowania granicy i przepytывania ich o powody przebywania w strefie przygranicznej

rozmawiaj w języku, który te osoby przypuszczalnie rozumieją. W przypadku trudności komunikacyjnych korzystaj z pomocy wykwalifikowanego tłumacza ustnego.

+ 7.11.

Jeśli po zatrzymaniu osoby w trakcie nadzorowania granicy konieczne są dalsze działania,

osobę tę należy zabrać do najbliższej placówki straży granicznej i przeprowadzić z nią indywidualną rozmowę w języku, który ta osoba przypuszczalnie rozumie. W razie potrzeby korzystaj z pomocy wykwalifikowanego tłumacza ustnego.

+ 7.12.

Obywatelom państw trzecich zatrzymanym po przekroczeniu zielonej granicy należy w wystarczającym zakresie umożliwić

przedstawienie argumentów przeciwko ich wydaleniu oraz sprawdzić ich indywidualne okoliczności. Należy ich poinformować o przysługującym im prawie do odwołania od podjętej decyzji.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 41 karty; motyw 7, art. 4, 13–14 kodeksu granicznego Schengen oraz część A (odmowa wjazdu) i część B (standardowy formularz) załącznika V do tego kodeksu; wyrok TSUE w sprawie Air Baltic (C-575/12) z dnia 14 września 2014 r.; część druga pkt 1.3 (odprawy graniczne), pkt 8.4, 8.7 (odmowa wjazdu) oraz część trzecia (nadzorowanie granicy) podręcznika Schengen; orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Hirsi Jamaa i inni przeciwko Włochom z dnia 23 lutego 2012 r.; orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie N.T. i N.D. przeciwko Hiszpanii z dnia 13 lutego 2020 r. oraz orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Asady i inni przeciwko Słowacji z dnia 25 marca 2020 r.*

8

PODEJMUJ WSZYSTKIE NIEZBĘDNE ŚRODKI OSTROŻNOŚCI W CELU OCHRONY DANYCH

+ 8.1.

Dopilnuj, aby dane osobowe, w tym dane dotyczące zdrowia i inne dane wrażliwe,

były zbierane i przetwarzane zgodnie z przepisami o ochronie danych.

+ 8.2.

Informuj wszystkich podróżnych o przetwarzaniu ich danych osobowych,

między innymi o tym, które dane są przetwarzane, w jakim celu i kto będzie miał do nich dostęp. Aby być lepiej zrozumianym, używaj ulotek i plakatów.

+ 8.3.

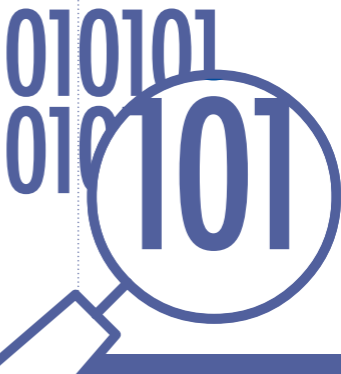
Przy pobieraniu odcisków palców do systemu Eurodac przestrzegaj wskazówek

ujętych na liście kontrolnej FRA, tak aby przy tej czynności postępować z poszanowaniem praw podstawowych **[tutaj]**.

+ 8.4.

Przy pobieraniu odcisków palców do systemu Eurodac udzielaj osobom stosownych informacji.

Można przy tym wykorzystać broszurę FRA opracowaną wspólnie z grupą ds. koordynowania nadzoru nad systemem Eurodac **[tutaj]**.

+ 8.5.

Informuj osoby o tym, w jaki sposób mogą one uzyskać dostęp do swoich przechowywanych danych osobowych i kopię tych danych

oraz jakie kroki mogą podjąć, aby skorygować lub usunąć dane, które są niedokładne lub przechowywane niezgodnie z prawem.

+ 8.6.

Podróżnym należy podać dane kontaktowe właściwych organów krajowych,

w tym organów ochrony danych, aby mogli oni korzystać z przysługujących im praw.

— *Odnośne przepisy prawne: art. 8 karty; rozdział 3 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych; rozdział 3 dyrektywy (UE) 2016/680; rozdział 9 rozporządzenia 2018/1861 w sprawie Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych; rozdział 16 rozporządzenia 2018/1862 w sprawie systemu SIS w dziedzinie współpracy policyjnej; rozdział 6 rozporządzenia 767/2008 w sprawie wizowego systemu informacyjnego (VIS); art. 29 rozporządzenia Eurodac 603/2013; art. 50 i 52 rozporządzenia 2017/2226 ustanawiającego system wjazdu/wyjazdu (EES); art. 64 rozporządzenia 2018/1240 ustanawiającego europejski system informacji o podróżach oraz zezwoleń na podróż (ETIAS); art. 47–48 rozporządzeń w sprawie interoperacyjności 2019/817 i 2019/818; s. 14 i 16 podręcznika Schengen*

9

WSPÓŁPRACUJ Z ORGANAMI MONITORUJĄCYMI PRZESTRZEGANIE PRAW CZŁOWIEKA I PODMIOTAMI HUMANITARNYMI

+ 9.1.

Znaj i respektuj mandat i uprawnienia niezależnych krajowych, europejskich i międzynarodowych organów monitorujących, agencji ds. praw podstawowych i ochrony uchodźców,

a także innych organizacji działających na granicy. Udzielaj im dostępu do informacji, dokumentów i osób zgodnie z prawem.

+ 9.2.

Pozyskuj aktualne informacje o wytycznych wydawanych przez te organy

w odniesieniu do respektowania praw podstawowych w ramach zarządzania granicami.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 3 ust. 1 lit. e), art. 3 ust. 2 i art. 110 rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej; art. 29 dyrektywy w sprawie procedur azylowych; art. 2-3 europejskiej konwencji w sprawie przeciwdziałania torturom (ETS nr 126)*

+ 9.3.

Współdziałaj z nimi chętnie i w duchu współpracy,

przy poszanowaniu praw dostępu do informacji, dokumentów i osób określonych w aktach prawnych wyznaczających ich indywidualne mandaty.

+ 9.4.

Miej świadomość roli, jaką odgrywają jednostki Frontex monitorujące przestrzeganie praw podstawowych,

oraz wspieraj je w wypełnianiu ich zadań.

10 ZNAJDŹ CZAS NA UCZENIE SIĘ I ROZWÓJ

+ 10.1.

Bierz regularnie udział w szkoleniach dotyczących praw podstawowych,

w tym z zakresu sposobu użycia siły, polegających między innymi na praktycznych ćwiczeniach i symulacjach w terenie.

+ 10.2.

Zezwalaj podlegającemu ci personelowi na regularny udział w koniecznych szkoleniach,

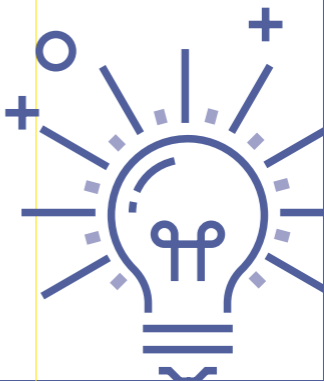
w tym z zakresu pierwszej pomocy, a także z zakresu ochrony zdrowia i dobrostanu personelu, aby stale poprawiać jego podejście do służby i profesjonalizm.

+ 10.3.

Ucz się i odświeżaj znajomość

języków niezbędnych do wykonywania swoich zadań.

— *Odnosne przepisy prawne: art. 16 ust. 1 kodeksu granicznego Schengen; motyw 51, art. 3 ust. 2 i art. 62 rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej; motyw 25 i art. 18 ust. 3 dyrektywy w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi; art. 6 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur azylowych*

FRA – AGENCJA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ
fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 twitter.com/EURightsAgency

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

© FRA, 2020

© Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2020

*Printed by the Publications Office of the European Union
in Luxembourg*

Print ISBN 978-92-9461-014-0
doi:10.2811/129798
TK-01-20-460-PL-C

PDF ISBN 978-92-9461-009-6
doi:10.2811/850189
TK-01-20-460-PL-N

Ikony/ilustracje: © iStock.com/Marvid; © iStock.com/Varijanta;
© iStock.com/da-vooda.

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej